

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

Датум: 02.12.2013.

**ИЗВЕШТАЈ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ, КАНДИДАТА И МЕНТОРА ЗА
ИЗРАДУ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ**

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Датум и орган који је именовао комисију:

Наставно-научно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду је, на седници одржаној 30.10.2013. године, донело Одлуку о образовању комисије за оцену подобности теме, кандидата и ментора за израду докторске дисертације **МА Јасмине Арсеновић Вујотић**, под називом „Новозаветни подтекст *Дон Кихота од Манче* Мигела де Сервантеса“.

2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назив уже научне области за коју је изабран у звање, датум избора у звање и назива факултета, установе у којој је члан комисије запослен:

1. др **Јасна Стојановић**, ванредни професор, хиспанистика, шпанска књижевност, изабрана у звање ванредног професора 03.12.2009. године, Филолошки факултет Универзитета у Београду;
2. др **Зорица Бечановић-Николић**, ванредни професор, општа књижевност, историја опште књижевности, изабрана у звање ванредног професора 19.11.2013, Филолошки факултет Универзитета у Београду;
3. др **Кринка Видаковић-Петров**, научни саветник, компаратистика, изабрана у звање 21.12.1999. године, Институт за књижевност и уметност у Београду.

II БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Јасмина Арсеновић Вујотић рођена је 18. јуна 1977. године у Београду. Похађала је Филолошку гимназију и дипломирала на Филолошком факултету у Београду 2007. године, на смеру за српску књижевност и језик са општом књижевношћу. Мастер студије на групи за српску књижевност уписала је и завршила током 2008. године, а на докторским студијама је од 2009. године. Током студија радила је као наставник српског језика и књижевности, а сада је запослена у Радио-телевизији Србије, у научно-политичкој редакцији Трећег програма Радио-Београда.

III БИБЛИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Јасмина Арсеновић Вујотић објавила је следеће радове:

1. *Лалић и Микеланђело, Пиета у 'Писму'*, „Књижевни лист“, бр. 86-87, 2009.
2. *Лондон јаловог краља: рефлексије популарне културе у 'Пустој земљи' Томаса Стернса Елиота*, „Књижевни лист“, бр. 103-104, 2012.
3. *Есеји Светлане Велмар-Јанковић у: Бездане светлости: о књижевном делу Светлане Велмар-Јанковић*, зборник, приредио Михајло Пантић, Библиотека града, Београд, 2012.
4. *Романса читања у књижевности постмодерне*, зборник са конференције „Културе у дијалогу“, Филолошки факултет, Београд, 2012, I, 221-242.
5. *О Дон Кихоту*, избор и превод студија (Ијана Вата, Жана Канавађа, Ентонија Клоуза, Кирола Џонсона и Маријана Делгада), уз уводни текст за темат у часопису „Трећи програм“, број 157, Београд, 2013. (рад прихваћен за објављивање)
6. *Еразмовске интерпретације 'Дон Кихота' у српској науци о књижевности. Наука и свет*, зборник са конференције „Наука и савремени факултет II“, Филозофски факултет, Ниш, 2013, III, 272-282.

Последње две јединице у непосредној су вези са предметом истраживања докторске дисертације кандидаткиње Јасмине Арсеновић Вујотић. Рад наведен под редним бројем 6 односи се на анализу тзв. еразмовске тенденције у тумачењу *Кихота* у крилу српске критике 20. века. У њој кандидаткиња показује добро познавање литературе, правилно сагледавање постављене теме и уочавање проблематике која ће заокупљати њену пажњу у дисертацији, а то је однос Еразмо - Сервантес – хришћанство. Уз остале критеријуме, Јасмина Арсеновић Вујотић и овиме показује да испуњава услове за пријаву теме докторске дисертације као подобан кандидат.

IV ОЦЕНА ДА ЈЕ КАНДИДАТ ПОДОБАН ДА РАДИ ДИСЕРТАЦИЈУ

Јасмина Арсеновић Вујотић је успешно испунила све обавезе предвиђене програмом докторских студија, остварила потребан број кредита и привела крају све студијске истраживачке радове, стекавши тиме неопходне услове за пријаву докторске дисертације. Осим тога, објавила је више научних и стручних радова и учествовала са

рефератом на две конференције. Комисија сматра да Јасмина Арсеновић Вујотић у потпуности испуњава све биографске, библиографске и академске предуслове за израду докторске дисертације.

V ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНОГ МЕНТОРА

За ментора је предложена др Јасна Стојановић, ванредни професор Филолошког факултета у Београду, Катедра за иберијске студије. Проф. др Јасна Стојановић аутор је две монографије и приређивач (уредник) више тематских зборника из области хиспанистике:

1. **Стојановић, Јасна**, *Шпанско позориште барока*. Београд, Филолошки факултет, 2009 и 2011, 149 стр.
2. **Стојановић, Јасна**, *Сервантес у српској књижевности*. Београд, Завод за уџбенике и наставна средства, 2005, 334 стр.
3. **Стојановић, Јасна** (приређивач.), *Дон Кихот у српској култури /Don Quijote en la cultura serbia*. Београд, Филолошки факултет, Институт Сервантес, 2006, 119 стр. (двојезични, српско-шпански зборник)
4. Филиповић, Ј, Рајић, Ј, **Стојановић, Ј**, Кузмановић-Јовановић, А. (уреднице), *Estudios hispánicos en el siglo XXI*. Тематски зборник поводом 40 година Катедре за иберијске студије Филолошког факултета у Београду. Београд, Филолошки факултет, 2013 (www.фил.бг.ац.рс/EXEC21/, октобар 2013) (на шпанском).
5. Пејовић А, Солдатић, Д, **Стојановић, Ј**, Карановић, В, Секулић, М. (приређивачи), *Шпански и хиспаноамерички роман (језик, идеологија, дискурс, историја, поетика) / Novela española e hispanoamericana (lengua, ideología, discurso, historia, poética)*. Наслеђе, 18. Крагујевац, ФИЛУМ, 2011, 425 стр.
6. Шукало, Младен, **Стојановић, Јасна** (ур.), *Дон Кихот 1605-2005. Крајина*,. 15. Бања Лука-Београд, 2005, 325 стр.

Др Јасна Стојановић је аутор преко 30 стручних и научних радова из области шпанске књижевности, компаратистике и критике превођења, а у наставку наводимо избор радова релевантних за области из које кандидаткиња Јасмина Арсеновић Вујотић ради докторску дисертацију (хиспанистика, шпанска књижевност Златног доба, сервантистика, компаратистика):

1. „Дон Кихот из ‘Златне књиге’”. *Годишњак друштва чланова Матице српске у РС*, 2. Бања Лука, 2012, 183-194.
2. “Del monje ávido de lectura al apuntador idealista: los Quijotes de la literatura serbia a través de los siglos”. *Verba hispánica*, 2012, XX, 325-335.

3. „Још један траг Сервантеса у српској књижевности: *Дон Кихот у Вранчанима* Селимира Трпковића”. *Књижевна историја*, 48, 145, 2011, 627- 636.
4. „Шпански допринос настанку српског хумористичко-реалистичког романа”. *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 41, 2012, 203-210.
5. „Сервантесова формула пикареске”. *Наслеђе*, 18, 2011, 25-38.
6. „Сервантес и Доситеј.” *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 38, 2009, 2, 529-536.
7. „Сервантесов *Дон Кихот* у друштвеним романима Јакова Игњатовића”. *Летопис Матице српске*, 476, 6, 2005, 1089-1106.
8. „Servantesove *Uzorne novele* u prevodu Hajima Alkalaja”. *Philologia*, 3, 2005, 219-226.
9. „Don Kihot u Srbiji: recepcija jednog lika». U: ***Don Kihot u srpskoj kulturi***. Beograd, Filološki fakultet, Instituto Cervantes, 2006, 10-17.
10. “Génesis y significado de la primera traducción serbia del *Quijote*”. *Cervantes*, 26, 2006, 57-72.
11. „О Даничаревом преводу *Дон Кихота*”. *Библиотекар*, 3-4, 2007, 141-155.
12. “El conflicto balcánico en una novela de corte cervantino: *La versión de Sancho* del escritor serbio Ratomir Damjanović”. *Actas del VI Congreso Internacional de la AC*. Alcalá de Henares, 2008, 709-718.
13. «El año cervantino en Serbia». *Anales Cervantinos*, XL, 2008, 261-276.

Комисија сматра да ванредни професор др Јасна Стојановић испуњава све услове за ментора ове докторске дисертације за области хиспанистика, шпанска књижевност, сервантистика, компаратистика.

VI ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ

ОЦЕНА:

1. Формулације назива теме (наслова)

Кандидат Јасмина Арсеновић Вујотић пријавила је докторску дисертацију под насловом **„Новозаветни подтекст *Дон Кихот од Манче* Мигела де Сервантеса“**. Комисија сматра да је наслов тезе прикладан и да добро представља суштину предложене теме истраживања.

2. Предмет (проблем) истраживања

Предмет истраживања је дефинисање улоге новозаветног подтекста у роману *Дон Кихот од Манче* Мигела де Сервантеса, чије би испитивање дало увид у нове могућности тумачења овог класичног дела светске књижевности. Планира се исцрпна анализа присуства тема и мотива из Новог завета у свим аспектима овог књижевног дела: у средишњој радњи, карактеризацији протагониста и других ликова, у дијалозима јунака и појединачним епизодама са библијским подтекстом, као и осмишљеност наративне структуре романа. У складу са теоријским оквирима феномена интертекстуалности, биће испитани и случајеви непосредне употребе новозаветних цитата и појмова у Сервантесовом роману (такозвана „експлицитна интертекстуалност“), али, такође, и могућности за препознавање реминисценција, алузија и симболичких сродности између текста *Дон Кихота од Манче* и Новог завета (односно, ниво „неексплицитне“, другостепене интертекстуалности), у циљу формирања целовите слике о новозаветном подтексту. Истраживање ће се ослонити на досадашње увиде критичких токова сервантистике у XX веку којима је заједничко полазиште претпоставка о постојању и важности религиозне димензије у значењу *Дон Кихота* и односу који ово књижевно дело успоставља са хришћанским погледом на свет. Међу њима, најважније су две интерпретативне традиције: линија тумачења започета књигом *El pensamiento de Cervantes* (Сервантесова мисао) Америка Кастра 1925. године и истраживање појавних облика духовности у књижевности шпанског Златног доба из последњих деценија, на пример, у студијама Рут Фајн (Ruth Fine).

*

Дон Кихот од Манче Мигела де Сервантеса сматра се најрепрезентативнијим уметничким остварењем шпанске културе, првим модерним романом светске књижевности и једним од парадигматских дела хумористичке литературе. Објављен је 1605. и 1615. године у Мадриду, у барокној фази шпанског Златног доба, и током минулих векова представљао је предмет изузетно великог броја критичких интерпретација и стваралачких подражавања у свим врстама уметности. Док сагласност о вредности и о јединственом историјском значају *Дон Кихота* представља неупитну претпоставку савремене науке о књижевности, критичка рецепција овог романа у новије доба (нарочито у другој половини XX и с почетка XXI века), обележена је неуобичајено високом мером неслагања о његовим суштинским значењима. Слојевитост Сервантесовог дела и присуство хумора, ироније и алузивног говора у њему били су најчешћи поводи за полемике аналитичара о одређивању начелног карактера овог књижевног остварења и главни проблеми за препознавање његове средишње тематике; другим речима, већ и дефинисање главне теме романа зависило је од односа тумача према дословним и пренесеним значењима романескног текста, односно, од разумевања дубине „озбиљности“ Сервантесовог хумора и правих мета његове ироније.

Мада на дословном плану приповедања *Дон Кихот од Манче* говори о пустоловинама пасионираног читаоца витешких књига, који се сукобљава са стварношћу у име идеала из фикције и на тај начин приповест остварује пародију витешког романа као жанра, амбиваленције Сервантесовог наративног стила остављају могућности за откривање симболичних значења романа. Међу најубедљивијим аргументима заступника тезе да у *Дон Кихоту* треба тежити препознавању универзалних значења налази се тврдња да Сервантесово дело никада не би постигло значај, утицај и популарност у потоњим генерацијама читалаца и писаца да је написано искључиво као духовито штиво усмерено на обарање угледа једног старог литерарног жанра, какав је витешки роман.

У студијама које резимирају пут пређене критичке рецепције романа до краја XX века (Хосеа Монтеро Регере, Ентонија Клоуса и других) одређени су основни, супротни значењски полови у приступу којем теже Сервантесови тумачи, па се једни називају следбеницима „романтичарске традиције“ (оне која у лику Дон Кихота види узорног хероја новог доба и минимализује бурлескну димензију романа, претпостављајући да је у њему најозбиљнија езгистенцијална проблематика прекривена плаштом хумора), а други су ближи модернијој, претежно „англосаксонској традицији“ која роман чита као „funny book“, забавну књигу, и поричу постојање озбиљне проблематике у њој. Такође, немали број тумача заступа компромисно становиште да је *Дон Кихот од Манче* хотимично двосмислена књига, односно, да је њен писац оставио могућност двоструког тумачења средишње приповести романа – и као лакрдије о езгалтираној машти читалаца витешких књига и као дубоке проблематизације односа између човекове свести и стварности, или идеала и реалности.

Узимајући у обзир све важне аргументе различитих интерпретативних традиција, у истраживању под називом „Новозаветни подтекст *Дон Кихота од Манче* Мигела де Сервантеса“ тежиће се откривању религиозне димензије у значењу романа, односно, утврђивању природе односа који *Дон Кихот* успоставља са хришћанском идејом о свету – на основу анализе главне теме, карактеризације протагонисте, дијалога ликова, епизода са могућим библијским подтекстом и одлика наративне структуре. И о овом аспекту *Дон Кихота* мишљења су до сада била оштро подељена. Док тумачи попут Александра Паркера, Ентонија Клоуса, Ериха Ауербаха, Харолда Блума и многих других у XX веку поричу постојање трансценденталне проблематике и не сматрају је важном за значење романа, многи други аутори препознају у пустоловинама Витеза тужног лика манифестације духовности и религиозности, али их сасвим различито схватају – једни доживљавају роман о Дон Кихоту као „нихилистичко разарање и подсмевање ауторитету Библије“ (Никола Милошевић, на пример), а други, пак, виде у њему афирмацију хришћанских вредности културе (Хуан Антонио Монрој). Нарочито у последњих неколико деценија, представници светске сервантистике, попут Рут Фајн, скрећу пажњу на веома интензивно присуство библијског подтекста у *Дон Кихоту* и настоје да прецизније одгонетну њихов семантички статус у целини Сервантесовог ремек-дела,

сматрајући да је тај подтекст много присутнији и важнији за разумевање романа него што се дуго мислило.

Полемике о овом виду *Дон Кихота* данас често полазе од теза једне од темељних студија модерне сервантистике, књиге Америка Кастра *El pensamiento de Cervantes* (*Сервантесова мисао*) из 1925. године, у којој се посебно наглашава чињеница да су сви писци ренесансе и барока, као парадоксалног Златног доба шпанске културе и многоструке друштвене декаденције шпанске империје, били приморани на исказивање правоверности у односу на догму Католичке цркве (често поистовећивану са националним идентитетом), што све анализе религиозне тематике из оновремене књижевности чини проблематичним и отвара могућности за њихова читања као израза такозване „двоструке истине“ – једне која је наметнута системом догматског надзора над стваралаштвом, и друге која је аутентична уметникова визија света. У Сервантесовом случају, знатно присуство библијског подтекста, сматрао је Кастро, могло би бити тумачено као израз пишневог (принудног) лицемерја, подстакнутог цензуром и инквизицијом. Но, истовремено, из теза важне књиге Америка Кастра (која је, између осталог, доказала и снажну укореееност Сервантесовог дела у европској ренесансној књижевности) потекла је и једна специфична линија интерпретација *Дон Кихота* у XX веку, такозвана „еразмовска традиција“, чији су представници угледни историчари књижевности и критичари: Марсел Батајон, Антонио Виланова, Аурора Ехидо, Албан К. Форћоне, Маркес Вилануева, А. Риег, Валтер Кајзер, и многи други. У теми Дон Кихотове лудости, витешке маније инспирисане идејом „остварења књиге“ и „успостављања правде“, „помоћи невољнима и потребитима“, препознаје се стилска и значењска сличност са *Похвалом лудости* Еразма Ротердамског – као делом лудичке, ироничне критике црквених и државних ауторитета (дакле, и специфичног антиклерикализма) али у име аутентичних хришћанских вредности, које се у врховним инстанцама друштва које их декларативно исповеда, заправо, изневеравају. „Еразмовски ток“ у кихотовским анализама, како сматра Рут Фајн, добио је логичан наставак у актуелном, савременом усмеравању критичке пажње директно на однос Сервантесовог романеског текста са Светим писмом. Због свега тога, у овом истраживању, непосредној анализи новозаветног подтекста *Дон Кихота* претходио би приказ важних културно-историјских околности контекста у којем се роман појавио (шпанске декаденције, јединственог деловања државне и црквене власти, репресивних доктрина које су утицале на уметничко стваралаштво, и томе слично) и, такође, сажети приказ досадашње традиције „еразмовских“ и библијских анализа у сервантистици. Такође, ово истраживање било би усмерено на анализу самог текста *Дон Кихота од Манче*, а не на питање пишневе приватне религиозности.

Анализа новозаветног подтекста започела би проблематизацијом главне теме романа и карактеризације протагонисте. Као што су многи Сервантесови тумачи приметили, приповест о Алонсу Кихану, као читаоцу који полази у пустоловине да би у свету остварио идеале витешких романа – да би „исправљао неправде“ и „помагао свима у

невољама“ – мада се одвија као хумористичка нарација о грешкама главног јунака у перцепцији стварности и о његовом „лудилу“, подразумева активирање хришћанске идеологије витешког романа као књижевног жанра (пореклом из средњег века), тему чињења добрих дела или односа према ближњима, а главном лику романа даје значења „месијанске“, спаситељске фигуре. Тема Дон Кихотове лудости врло је често анализирана, а у овом истраживању показало би се да она може да буде тумачена и у складу са новозаветним одређењем дијалектике појмова мудрости и лудости из Посланица апостола Павла. („Нико нека се не вара: ако ко међу вама мисли да је мудар на овоме свету, нека буде луд да буде мудар. Јер је премудрост овога света лудост пред Богом, јер је писано: хвата премудре у њиховом лукавству.“ *Прва посланица апостола Павла Коринћанима*, глава 3, стих 18)

У новије доба, овакво тумачење понудио је Давид Естрада Еперо (David Estrada Herrero) у студији *Locura quijotesca у Moria erasmiana (Кихотовско лудило и еразмовска Морија)*, а пре њега многи други тумачи који су повезивали Сервантесов роман са тематским и стилским одликама дела Еразма Ротердамског, на пример Валтер Кајзер у студији *The Praisers of Folly*.

Суштина овог типа тумачења јунакове лудости је у тези да Сервантес у приповедању о пустоловинама Дон Кихота укршта теолошки и нерелигиозни поглед на свет, па оно што је у очима нерелигиозних људи „лудост“, представља врхунску „мудрост“ у обрнутој перспективи, што протагонисту романа чини истовремено „и лудим и мудрим“ или „луцидно лудим“. Средишње проблемско место овог поглавља било би питање да ли је тему „витешких пустоловина“ треба схватити дословно, па роман читати као сатиру за одсуство осећаја за стварност код једног пасионираног читаоца витешких књига, или, напротив, треба дати предност препознавању егзистенцијалне тематике, питању о животним вредностима, и читати приповест о авантурама Дон Кихота као романескно преиспитивање хришћанских идеала (вере, праведности, милосрђа, алтруизма, и тако даље).

Дијалози јунака (пре свега, дијалози Дон Кихота и Санча Пансе, али и други) веома интензивно су прожети библијским сентенцама и појмовима. Познато је, да поменемо само један пример, место из романа у којем Санчо Панса узвикује да његов господар у образлагању смисла својих пустоловина „личи на теолога као јаје јајету!“ („Дон Кихот“, II, XXVII). И о овом слоју романа доста је писано: Рут Фајн наводи у својим студијама више од три стотине појмова из Старог завета (*La presencia del Antiguo Testamento en el Quijote/ Присуство Старог завета у Кихоту*), Хуан Антонио Монрој више од стотину директних навода из Новог Завета (*Biblia en el Quijote/ Библија у Кихоту*), а Алисија Вилар Лекумбери (Alicia Villar Lecumberri) сматра да је присуство хришћанске оптике у мишљењу и изражавању једна од темељних тежњи у Сервантесовој карактеризацији јунака („Expresividad cristiana у cristianos expresivos en el *Quijote*“/ „Хришћанска изражајност и хришћански изрази у *Кихоту*“).

Такође, биће анализирани и епизоде романа које личе на новозаветне сцене, а оне су бројне: асоцирање приче о милосрдном Самарићанину у сцени збрињавања Дон Кихота у повратку из првог похода кући; Кихотово обраћање козарима има пандан у Христовој беседи на гори; ослобађање галијаша (преступника) одвија се са непосредним позивањем на Христове речи (о томе да људи не треба да суде једни другима, „јер небо кажњава грешнике“); у претресу Кихотове библиотеке, спаљивање књига упоређено је са Иродовим „погубљењем младенаца“; сцена уласка у Барселону асоцира на Христов улазак у Јерусалим; последња епизода са пута, у којој су Санчо и Кихот прегажени од крда свиња, алудира на библијско „бацање бисера пред свиње“, и тако даље. Неизбежно, важна би била и анализа сцене Кихотове „узорне хришћанске смрти“, јер, како је писао В. Х. Одн, она претходним догађајима даје смисао остварене духовне борбе, а протагонисти значење „религиозног хероја“.

Једна од естетских чињеница *Дон Кихота* која нам даје право на интерпетацију у духу романеског преиспитивања хришћанског погледа на свет могла би да буде и Сервантесова подела на наративне инстанце, односно, посматрање везе између онога што бисмо назвали „идеологијом“ романа и његове наративне стратегије. Наиме, Дон Кихотове пустоловине су предмет подсмеха у приповести арапског историчара, што, из перспективе шпанског писца, припадника католичке културе XVI века, указује првенствено на иноверну перспективу као основу романескне структуре. Прича о Дон Кихоту пролази на путу до читаоца, како нам је у роману речено, кроз текстуализацију барем три наративне инстанце, а веома је знаковито да су оне одређене и „градиране“ управо по вероисповести поменутих приповедача – од Арапина, дакле, муслимана, преко Мориска, покрштеног муслимана као преводиоца, до „коначног уредника“ као писца који припада шпанској, католичкој култури. Процеси текстуализације у овом роману су, дакле, исто што и промене религиозне оптике у посматрању света, па је лако закључити да је оно што је за подсмех у очима арапског историчара нешто што има сасвим обрнуто или повлашћено значење у очима католичког приповедача, што, на нивоу целине, значи да роман треба читати обрнуто од дословно реченог, па погрда постаје похвала, или „похвала покудом“. Но, и у таквој поставци појављује се још нешто што је названо Сервантесовим маниризмом, потребом да усложњавањем исказа читаоцу романа задаје загонетке. На почетку другог тома (II, II) протагониста започиње да тумачи име повесничара који је прославио његове подвиге, али то не завршава, што нам делује као пример пишчевог очекивања од читаоца да разреши започето одгонетање. Критичари Беншенеб и Марсији (Saadine Bencheneb, Charles Marcilly), чије тезе преноси у својим радовима савремени Сервантесов биограф Жан Канавађо, понудили су тумачење имена Сид Амет Бененцели као арапским речима сковану синтагму која означава „Господина који хвали јеванђеље“ („бен – енцели“ би био „син јевађеља“), што иде у прилог читањима романа као привидне погрде, а заправо, суштинске похвале, витешког/хришћанског идеала.

3. Библиографија прелиминарних истраживања

Кандидаткиња је у пријави приложила радну библиографију састављену од преко 50 библиографских јединица, релеватних за истраживање.

1. Сервантес, М. де, *Велеумни племић Дон Кихот од Манче*, I, II, превео са шпанског Ђорђе Поповић, Просвета, Београд, 1968.
2. Cervantes, M. *El ingenioso hidalgo Don Quijote de la Mancha*, (ur. F. Rico), Critica, Barcelona, 1998. (2 тома)
3. *Свето писмо Старог и Новог завета*, превод Ђ. Даничић, В. Стефановић Караџић, Свети архијерејски синод СПЦ, Београд, 2005.
4. Arellano, I., Fine, R. (eds.) *La Biblia en la literatura del Siglo de Oro*, Madrid / Frankfurt, 2010.
5. Fine, R. i Lopez Navia, S. *Cervantes y las religiones, actas del Coloquio internacional*. Madrid. Frankfurt: Iberoamericana, 2008.
6. Monroy, J. A. *La Biblia en el 'Quijote'*, Editorial Clie, Barcelona, 2005.
7. *Дон Кихот 1605-2005*, пр. Младен Шукало и Јасна Стојановић, *Крајина*, часопис за књижевност и културу, бр. 15. година 4, Бања Лука, 2005.
8. Reguera, J. M. *El 'Quijote' durante cuatro siglos. Lecturas y lectores*, Universidad de Valladolid, 2005.
9. Gilman, S. *The Novel According to Cervantes*, Berkeley UP, 1989.
10. Castro, A. *El pensamiento de Cervantes*, Noguer, Barcelona, 1980.
11. Watt, I. *The Myths of Modern Individualism*, Cambridge UP, 1997.
12. Welsford, E. *The Fool: His Social and Literary History*, Garden City, NY, Anchor Books, 1961.
13. Iglesias, M. *Lo religioso en el Quijote*, Toledo, 1989.
14. Ауербах, Е. *Мимесис*, Нолит, Београд, 1978.
15. Бренан, Џ. *Шпанска књижевност*, Нолит, Београд, 1970.
16. Цвајг, Ш. *Еразмо Ротердамски*, Рад, Београд, 1983.
17. Достојевски, Ф. М. *О уметности*. Градина, Ниш, 1974.

18. Дрејн, Џ. *Увођење у Нови завет*, Клио, Београд, 2004.
19. Харингтон, В. *Увод у Библију*, Кршћанска садашњост, Загреб, 1987.
20. Харингтон, В. *Увод у Нови завет*, Кршћанска садашњост, Загреб, 1983.
21. Хојзинга, Ј. *Еразмо*, Нолит, Београд, 1972.
22. Луис Абелјан, Х. *Историја шпанске мисли*. Сремски Карловци, Нови Сад: Издавачка књижарница Зорана Стојановића, 2006.
23. Ман, Т. „Преко мора с Дон Кихотом“, у: *Есеји I*, Матица српска, Нови Сад, 1980.
24. Марић, С. *Гласници апокалипсе*. Београд: Нолит, 1968.
25. Милић, Н. „Дон Кихот и књижевност“, *Књижевни лист*, бр 32, 1. април 2005.
26. Павловић Самуровић, Љ. *Књига о Сервантесу*, Научна КМД, Београд, 2004.
27. Павловић-Самуровић, Љ. *Дон Кихот Мигела де Сервантеса*, Портрет књижевног дела, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1982.
28. Петров, Александар, ур. *Роман: рађање модерне књижевности*. Нолит, Београд, 1975.
29. *Повијест светске књижевности I*, Младост, Загреб, 1982.
30. *Повијест свјетске књижевности 4* (ур. Франо Чале и Мате Зорић), Младост, Загреб, 1978.
31. Ружмон, Д. *Љубав и Запад*, Службени гласник, Карпос, Београд, 2011.
32. Ружмон, Д. *Митови о љубави*, Књижевне новине, Београд 1985.
33. Ротердамски, Е, *Похвала лудости*, Београд, 1990.
34. Стојановић, Ј. *Сервантес у српској књижевности*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2005.
35. Stojanović, J. (priređivač.), *Don Kihot u srpskoj kulturi /Don Quijote en la cultura serbia/*. Beograd, Filološki fakultet, Instituto Cervantes, 2006.
36. Суходолски, Б. *Модерна филозофија човека*, Нолит, Београд, 1972.
37. Темат: „О иронији и смеху“, *Трећи програм*, 119/120, 2003.

38. Ујевић, Т. „Erasmus i Cervantes“, *Преглед*, 1937, књига 13, 167/168, 1937.
39. Мигел де Унамуно, *Живот дон Кихота и Санче*. Култура, Београд, 1969.
40. Auden, W. H. *The Enchafed Flood*, Random House, New York 1950.
41. Bataillon, M. *Erasmus y España. Estudios sobre la historia espiritual del siglo XVI*, Fondo de Cultura Económica, Mexico, 1986.
42. Close, A. (et al.) *Cervantes*, Centro de Estudios Cervantinos, Alcalá de Henares, 1995.
43. Contreras, P. R. *Los valores religiosos-filosoficos del Quijote*, Miraflores, Valladolid, 1959.
44. Descouzis, P. *Cervantes a nueva luz*, vol.I: „El Quijote y el Concilio de Trento“, Klostermann, Frankfurt, 1966.
45. Garcia, F. *La sinceridad religiosa de Cervantes*, Revista bibliográfica y Documental, 2, 1948.
46. Higuera, H. *Eros and Empire: Politics and Christianity in Don Quixote*, Rowman & Littlefield, Lanham MD, 1995.
47. Kraye, J. *The Cambridge Companion to Renaissance Humanism*, 2006.
48. Moraza, M.B. *Cervantes, filósofo cristiano*, Madrid, 1976.
49. Muiños, C. *El espíritu católico en Cervantes*, „La Ciudad de Dios“, 67, 1905.
50. Yorba- Gray, G.B. *Scriptural Authority in the Quixote: Target for Subversion?*, Journal of Christianity and Foreign Languages, 3, San Diego, 2002.
51. Алкен, Л. *Еразмо*, Сремски Карловци, Издавачка књижарница Зорана Стојановића, Нови Сад 1994.
52. Фредерик Џејмсон, *Политичко несвесно*, Нолит, Београд, 1982.
53. Ziolkowski, E. *The Santification of Don Quijote: from Hidalgo to Priest*, University Park: Penn State Press, 1991.
54. Bloom, H. *Miguel de Cervantes's 'Don Quixote'*, Bloom's Litarary Criticism, New York, 2010.
55. Cascardi, A. *The Cambridge Companion to Cervantes*, Cambridge UP, 2002.

56. *Shakespeare, Cervantes and Rabelais, New Interpretations and Comparative Studies*, ur. J.M. Gonzáles, Lewiston, Edwin Mellen Press, 2011.

57. Nabokov, V. *Predavanja o Don Kihotu*, NNK Intenacional, Beograd, 2008.

4. Циљеви истраживања и хипотезе

Циљ истраживања је дефинисање улоге новозаветног подтекста у делу *Дон Кихот од Манче* Мигела де Сервантеса и тумачење идејног односа овог романа са хришћанским погледом на свет. Главна претпоставка (хипотеза) је да је религиозна димензија значења много важнија него што се дуго мислило и да се интертекстуални однос са Новим заветом може препознати у свим елементима романа.

Почетна претпоставка овог истраживања јесте да Сервантесов однос према библијским референцама није ни субверзиван у односу на ауторитет *Светог писма*, нити је, на уобичајени начин, једнозначно апологетски, већ да се кроз читав роман остварује једна оригинална и променљива, духовита игра са библијским мотивима, са њиховим звуком и значењима у конкретним ситуацијама, која, уз многе друге одлике, чини *Дон Кихота* великим уметничким делом, а не неком врстом литераризованог теолошког трактата; пишчев приступ религиозној тематици није догматски, већ првенствено креативан, уметнички. Под мимикријом шаљиве, непретенциозне форме и у очигледном антиклерикализму витешких пустоловина, могуће је, уз сву очигледну критичност према ауторитету Католичке цркве, препознавати и парадоксалну литерарну афирмацију хришћанства (као што су сматрали тумачи који су у Сервантесовој приповести, пуној обрта перспективе и промене критеријума, видели сличност са стилем и порукама *Похвале лудости* Еразма Ротердамског).

5. Очекивани резултати

Очекивано је да ово истраживање у домаћој научној јавности прошири увиде у могућности тумачења „првог модерног романа“ светске књижевности и да, уз анализу, обавести и о претходној традицији оваквог приступа и његовој актуелности у савременој сервантистици, чиме би се допринело разумевању Сервантесовог стваралаштва, а нарочито његовог идејног богатства и стилске оригиналности.

6. План рада

Јасмина Арсеновић Вујотић је у пријави теме за израду докторске дисертације навела како ће тећи њено истраживање, а такође је доставила оквирну структуру рада.

Кандидаткиња ће у првој фази приступити пажљивом читању романа *Дон Кихот од Манче* и упоредном читању са Новим заветом, те утврђивању експлицитних цитата и појмова из Новог завета у тексту романа, али и прецизном одређивању оних садржаја књижевног дела које је могуће тумачити као новозаветне реминисценције и алузије (у радњи романа, карактеризацији и дијалозима јунака, појединачним епизодама). Потом ће истражити постојећу критичку литературу о епохи шпанског Златног доба, ради стварања увида у друштвено-историјски контекст у којем је роман настао, и ближе се упознати са досадашњим важним тумачењима Сервантесовог *Дон Кихота*, нарочито оним која се дотичу средишње теме истраживања. У трећој фази рада приступила би промишљању и упоређивању почетних питања и претпоставки истраживања са сазнањима из критичке литературе, њиховом евентуалном кориговању и употпуњавању закључака. У последњој фази приступила би писању рада.

Докторска дисертација Јасмине Арсеновић Вујотић садржаће: увод (са објашњењем мотивације за истраживање и експлицираном методологијом); поглавље о досадашњој полемици у светској сервантистици XX века о религиозном значењу *Дон Кихота*, као и кратак осврт на слична разматрања у Србији; поглавље о друштвено-историјском контексту у којем се *Дон Кихот* појавио; средишњу, већу целину у којој би новозаветни подтекст био систематично анализиран у појединачним аспектима романа, са засебним поглављима о главној теми и карактеризацији протагонисте, о другим јунацима, дијалозима, епизодама романа, осмишљености наративне структуре дела; закључак; литературу.

Комисија сматра да је представљен нацрт структуре докторске дисертације у складу са постављеним тематским оквиром, теоријским поставкама, анализом истраживачког корпуса и закључцима који из истраживања могу проистећи.

7. Методе истраживања

У раду ће бити примењен аналитичко-синтетички методолошки приступ, теоријске методе теорије одраза, неомарксистичке и постструктуралистичке интерпретације идеологије и њене улоге у формирању свести појединца-припадника друштвене заједнице, као и шире схваћена метода повратку историји, најзаступљенија у модерним студијама новог историцизма и културног материјализма.

VII ЗАКЉУЧАК СА ОБРАЗЛОЖЕНОМ ОЦЕНОМ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ КАНДИДАТА:

На основу наведених података о кандидату, Комисија констатује да је Јасмина Арсеновић Вујотић подобна за израду докторске дисертације.

На основу постављених циљева и очекиваних резултата, Комисија констатује да је предложена тема подобна за израду докторске дисертације у областима хиспанистика, шпанска књижевност, сервантика, компаратистика.

На основу наведених података о предложеном ментору, Комисија констатује да је др Јасна Стојановић, ванредни професор Филолошког факултета универзитета у Београду, подобна за ментора предложене докторске дисертације.

На основу изнетог, Комисија предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да донесе позитивне оцене о подобности кандидата **Јасмине Арсеновић Вујотић** и предложене теме докторске дисертације **„Новозаветни подтекст *Дон Кихот од Манче* Мигела де Сервантеса”**, а да за ментора именује др Јасну Стојановић, ванредног професора Филолошког факултета у Београду.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

1. др Јасна Стојановић, ванредни професор
2. др Зорица Бечановић-Николић, ванредни професор
3. др Кринка Видаковић-Петров, научни саветник